

TOPLUMSAL CİNSİYET

EDİTÖR
Fatma BAŞAR

© Copyright 2020

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN 978-625-7275-59-0
Sayfa ve Kapak Tasarımı Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı Toplumsal Cinsiyet
Yayıncı Sertifika No 47518

Editör Fatma BAŞAR
Baskı ve Cilt Göktuğ Ofset
ORCID iD: 0000-0003-4288-9111

Yayın Koordinatörü Yasin DİLMEN
Bisac Code REL105000

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. *Akademisyen Kitabevi* ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşturmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. *Akademisyen Kitabevi* ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve cihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarını belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanak oluşturması, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Toplumsal cinsiyet kavramı, geçmişten günümüze birçok bilim dalının çalışma konusu olmuştur. Kadın ve erkeğin biyolojik özelliklerinden farklı olarak hangi davranış ve hareketlerin kadınlar ve erkekler için uygun olacağı sosyal normlarla belirlenmektedir. Buna bağlı olarak da kadın ve erkeğe ilişkin birçok toplumsal beklentiler gelişmektedir. Bu beklentiler toplumdaki topluma değişse de özünde temel bir takım kalıpyargıları içermektedir. Bir takım gelenekselleşmiş temel kalıpyargılar da toplumsal cinsiyet eşitsizliklerin kaynağını oluşturmaktadır.

Cinsiyetçi bakış açısı günlük hayatın her aşamasında kendini göstermektedir. Cinsiyetçi bakış açısının değiştirilmesi ve toplumsal cinsiyet kalıpyargılarının kırılması için toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kaynağını oluşturan temel nedenler bilinmelidir. Bu kitapta toplumsal cinsiyet rollerinin oluşumu, toplumsal cinsiyet rollerinin oluşumunu etkileyen faktörler, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasını engelleyen nedenler ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yaşamın tüm aşamasındaki yansımalarına/etkilerine yer verilmiştir.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği kadının öğrenimi, iş yaşamına katılımı ve gelirini olumsuz olarak etkileyerek ve toplumsal baskı oluşturarak kadın sağlığı başta olmak üzere pek çok soruna neden olmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin temel bir problem olarak mevcut olduğundan hareket ederek, bu kitabın toplumsal cinsiyet konusunda daha çok düşünmemizi sağlayacağını, toplumsal cinsiyet alanındaki duyarlılığı artıracığını ve sosyal politikalara yön vereceğini umut ediyoruz. Ayrıca üniversitelerde okutulmakta olan toplumsal cinsiyet dersleri için de kaynak oluşturacaktır.

Mesleki bilgi ve deneyimlerini aktararak kitabın hazırlanmasında emeği geçen tüm yazarlara minnet ve şükranlarımı sunuyorum. Ayrıca sevgili eşim Ramazan BAŞAR'a desteği için teşekkür ediyorum.

Tüm çocuklara daha iyi bir dünya bırakabilmek umuduyla...

Doç. Dr. Fatma BAŞAR

BAŞAR, 1980 yılında Kütahya’da doğdu. 2002 yılında Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü’nden dönem ikincisi olarak mezun oldu. 2008 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı’nda “Bilim Uzmanlığı”, 2012 yılında Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı’nda “Doktor” ünvanı

aldı. 2016 ve 2017 yıllarında Portekiz Cluny Üniversitesi (The Superior School of Nursing S.Jose de Cluny University/Funchal) ve İspanya Castilla- La Mancha Üniversitesi’nde(School of Nursing and Physiotherapy Toleda) kadın sağlığı hemşireliği konularında ders vermek üzere misafir öğretim üyesi olarak bulundu. 2019 yılında Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı’nda “Doçent” ünvanı aldı.

Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü’nde 2003-2012 yılları arasında “Öğretim Görevlisi”, 2012-2013 yılları arasında ‘Öğretim Görevlisi Doktor’, 2013-2018 yılları arasında “Yardımcı Doçent Doktor” olarak görev yaptı. 2018 yılından beri Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü’nde öğretim üyesi olarak çalışmakta olup, halen aynı kurumda “Doçent Doktor” olarak görev yapmaktadır.

2010-2019 yılları sürecinde Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü, Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğü, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü, Sağlık Yüksekokulu Müdür Yardımcılığı, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdür Yardımcılığı, Bölüm Başkanlığı ve Yönetim Kurulu Üyelikleri gibi birçok idari görevlerde bulundu. Halen Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversite Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü ve Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Başkanlığı görevlerini yürütmektedir.

2011 yılında Koç Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi (KOÇ-KAM) tarafından Türkiye ile ilgili toplumsal cinsiyet araştırmalarını teşvik etmek ve desteklemek amacıyla başlatılan projede, “Türkiye’deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları” başlıklı çalışmasıyla ödül verilecek 10 araştırma projesi arasına girmeyi başararak KOÇ-KAM Araştırma Ödülü almaya hak kazandı.

BAŞAR, akademik çalışmaları arasında yer alan “Toplumsal Cinsiyet” konusuna ilişkin pek çok kongre kurs ve seminere katılmıştır. Bunun yanı sıra “Toplumsal Cinsiyet” konusunda alanında yayınlanmış birçok ulusal/uluslararası araştırma/derleme makaleleri, kitap bölümleri ve bildirileri bulunmaktadır.

EDİTÖR

Doç.Dr. Fatma BAŞAR

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Öğretim Üyesi

İÇİNDEKİLER

1. Bölüm Toplumsal Cinsiyet Tanımı ve Temel Kavramlar 1
Fatma BAŞAR
2. Bölüm Toplumsal Cinsiyet İle İlgili Kuramlar 7
Nigar ÇELİK
3. Bölüm Toplumsal Cinsiyet Rollerini Etkileyen Faktörler 21
Evrin BAYRAKTAR
4. Bölüm Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Gelişimine Yönelik
Dünyada ve Türkiye’de Uygulanan Politikalar 35
Hacer ATAMAN
5. Bölüm Toplumsal Cinsiyet ve Eğitim 49
Çiğdem GÜN KAKAŞCI
6. Bölüm Toplumsal Cinsiyet ve Çalışma Hayatı 65
Selma ŞEN
7. Bölüm Toplumsal Cinsiyet ve Siyaset 81
Fatma BAŞAR
Meryem ÖNGEN
8. Bölüm Toplumsal Cinsiyet ve Medya 97
Filiz SÜZER ÖZKAN

9. Bölüm Toplumsal Cinsiyet ve Sağlık..... 109
Ayşegül DURMAZ
10. Bölüm Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine İlişkin Toplumun
Bilinçlendirmede Sağlık Profesyonellerinin Rolü 127
Yıldı Arzu ABA

YAZARLAR

Doç. Dr. Yıldı Arzu ABA

*Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü
0000-0001-6660-4964*

Dr. Öğr. Üyesi Hacer ATAMAN

*İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik
Bölümü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD,
0000-0002-2315-9298*

Doç. Dr. Fatma BAŞAR

*Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği
Anabilim Dalı
0000-0003-4288-9111*

Dr. Öğr. Üyesi Evrim BAYRAKTAR

*Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü
0000-0002-2914-197X*

Dr. Öğr. Üyesi Nigar ÇELİK

*Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD,
0000-0003-4126-0362*

Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül DURMAZ

*Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik
Bölümü
0000-0002-3092-8841*

Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem GÜN KAKAŞÇI

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik
Bölümü,
0000-0003-1951-563X*

Araş. Gör. Meryem ÖNGEN

*Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Doğum ve Kadın
Hastalıkları Hemşireliği,
0000-0001-8708-3336*

Dr. Öğr. Üyesi Filiz SÜZER

*Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü,
0000-0002-2539-8591*

Doç. Dr. Selma ŞEN

*Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik
Bölümü
0000-0002-2815-7929*